

francoske vlade na Angleško preseliti. V letu 1840 6. avgusta učini drugi oboroženi napad na francosko mesto Boulogne, ki mu je pa kakor prvi spodletel. Bil je vjet in v ječo za celi čas svojega življenja na terdnjavo Ham obsojen. Tu sedi skoraj šest let; pa 25. maja 1846 jo pobegne na Angleško, kjer živi mirno do prekucije Francoske leta 1848; kmalo po tem so ga Francozi z 6 milijoni glasov za predsednika francoske ljudovlade (republike) izvolili.

Najmlajši brat cesarja Napoleona, Jeronim Bonaparte, do leta 1814 kralj Westfalški, je živel pod imenom grofa Montforta do leta 1847 na Toškanskem, potem pa je dobil dovoljenje se v Pariz vernuti, kjer je zdaj poveljnik palače invalidov, ktero čast mu je zdanji predsednik podelil. Oženil se je dvakrat; v prvem zakonu se mu je rodila ena hči, — v drugem zakonu s Katarino, kraljično Würtenberško, pa dva otroka, namreč: Napoleon Bonaparte (rojen 1822, do leta 1845 polkovnik v vojski kralja Würtenberškega, od leta 1848 ud francoskega, sedaj zrušenega narodnega zbora) in pa Matilda, omožena s prebogatom in veljavnim ruskim grofom Demidovim.

Med sestrami cesarja Napoleona je tretja, Karolina, v letu 1799 vzela za moža Joahima Murata, nekdanj prostaka v francoske vojski, ki je postal potem Neapolitanski kralj, ktero čast mu je njegov svak cesar Napoleon podelil. Njegov sin, Lucian Murat, rojen v letu 1803, se je vernul po vstaji 1848 iz Amerike na Francosko, kjer je bil na nekem kraju otoka Korsika za poslanca v narodni zbor zvoljen.

O rodoslovju sedanjega predsednika Ludovika Napoleona je še to pristaviti, da je s cesarjem Napoleonom po očetu in po materi v kervni zlahti (poglej zgorej), na kar se posebno opira. On se šteje tudi v rodovino ruskega cara Nikolaja, ker je vojvoda Leuchtenberg, zet carov, bratranec Ludovika Napoleona po stari materi cesarovni Jožefini (prvi ženi cesarja Napoleona). Kerstni boter mu je bil sam cesar Napoleon, ko ga je kardinal Fesch, ujec cesarja Napoleona, kerstil.

(Po Dunajskih „Sloven. Novin.“)

Zgodovinske pisma.

2. pismo

iz Vertovcove „občne zgodovine“ §. 3.

Živinoreja prva stopnja omike.

V gorskih deželah, kjer ni nikdar zime, so se bili ljudje narberže prvič zmislili živino si pridružiti, jo vdomaćiti in oskerbovati, de bi se bili lože preživili. Mož usmiljeniga serca je morebiti mehko in plaho ovčico vjel, ne, de bi jo bil kervožejin raztergal in snedel, ampak de bi mu bila po umerli ženi zapušeno dete dojila; v ta namen ji napravi ograjo, ji pridno trave pulji in pri naša ter jo pri življenji ohrani; — tako se ga je prijela in vdomaćila. Kaj taciga je bilo začetik vse živinoreje in po nji vsiga človeškiga omikanja. Kako bi se nek človeštvo na svetu brez živinoreje védlo in obnašalo?!

Živinoreja je mečila človeka serce. Kdor je za živino skerbil, je skerbil tudi za svojo družino, nekoliko že po naravnih nagibih, nekoliko pa tudi, de bi mu bila pomagala, živino oskerbovati. Marsikteri sosedje, saj mehkejšiga serca, so se modriga

in junaškiga živinorednika poprijeli, in se mu podvergli; pomagali so mu pri živinoreji, de jih je s potrebnim previdil. Tako se je učila domača, tako so se učile tuje družine enimu gospodarju podložnost in pokoršino skazovati. Tako so se pa tudi pri njih prvi zapopadki lastine in pravice scimili; družine, čede, pašniki in káli, v katerih so čede napajali, so bili gospodarjevi. Združeni tedaj pod vodstvom jakiga gospodarja so mogli svoje čede, sebe in svoje posestvo zverine in roparjev braniti, de so se tako družine in čede drobnice, sčasoma pa tudi čede govedine, kamel in kónj množile, in to za toljkanj več, ker so zmirej za pašo šli; preselovali so se namreč s šotori ali kočami, v katerih so stanovali, in s čedami, ktere so imeli, iz eniga kraja v družiga, toraj so jih kočovnike ali nomade imenovali, in jih tako še dan današnji v Azii imenujejo.

Taciga živinorednika, ki se je emír, to je, očák, patriarh ali knez imenoval, je šla očaska oblast in pravica, tedaj gospodstvo ali patriarhalna vlada, na pervorojeniga. Marsikteri med njimi so bili v kasnejih časih zavolj svojih brezštevilnih čed grozno bogati in imenitni, tako Abraham, Izak in Jakob. Abraham je bil zbral enkrat 318 svojih nar krepkejših hlapcov, in se je z njimi podal v otetje svojiga od protivnikov zlo stiskovaniga bratranca Lota. Pri nekterih tacih nomádih, ki niso v tamnih gojzdi, ampak na jasnih pašnikih pod milim nebam prebivali, so se bili še čisti zapopadki od Boga po ustnim izročenji ohranili; poštenost in mnoge druge čednosti so pri njih cvetěle, kakor Mozes spričuje.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Lutomera. (Konec). Po tem materialnem naznanilu dopustite mi, da vam še kaj malega od učivnih stvari naznanim. Slovenska reč ima še vedno dosto protivnikov pri nas; — ubogi „slovenski abecednik“, „novi mali katehizm“ itd., mogla sta večkrat med šibe! Sreča téh knjig naj večja je, da ima carski grb na svojem čelu, in da slavno ministerstvo uka in mnogi pravični domorodci za naš mili narodski jezik više skrbé, kakor dosto deželanov slovenskega roda korist in hasek svojega maternega jezika premotriti zamore. Gluhega in slepega se mora domoljub mnogokrat storiti, ako čuje blodenje tacih rojakov, ki ne znajo nobenega jezika prav in večkrat posili človeka zdihlej: Pridi sv. duh in pretrgaj meglo, koja brani, da jasnejši sonce ne posije takim zatiravcem svojega lastnega maternega jezika!

Iz slov. Goric na Štajarskem na novoga leta dan. Naša šolska nadzornia zajedno z duhovnim stolom je „Zgodbe svetiga pisma stariga in noviga zakona“, u Trstu natisnjene, v berilo za narodne šole ukazala in priporočila. Gosp. Leirer u Mariboru jih je včera dobil, da jih vsakemu lahko pošlje. Prisrčna zahvala vam šolski nadzornik in duhovni stol! za te neprecenljive „zgodbe“. Da bi jih šolski možje, g. kateheti in učitelji po vsej Slovenii v šole vpeljali! *) U Sekovske škofii so 4 gospodje duhovniki častni korarji izvoljeni: dva Nemca, dva Slovenca, namreč: g. Michael Schwarzl, dekan v Hartbergu, Joan Riedl, prof. pastirstva u Graškem seminišču; g. Matia Robić, prof. cerkv. zgodb u Gr. seminišču, g. Franc Čeppe, dekan v Jarenini u slov. Goricah. 30. dec. p. m. so bili vsi

*) Zares hvale vredne so pohvaljene »zgodbe«, ki jih je na poročilo Teržaške šolske oblasti g. Luka Jeran spisal. Razun notranje vredbe je posebno hvale vredna gladka beseda in čista gramatika slovenska, v kateri je g. Jeran mojster, da malo tacih. Vred.

u Gradcu kao korarji svetčano oblečeni. Včera ob 1/2 12 smo prečest. g. korarja dekana Čeppe-a iz Gradca pridšega slovesno sprejeli. Ciringer.

Iz Goriških hribov. (Konec). Narodsko napredovanje je pri nas kaj počasno, šol in domorodcov nam manjkuje in sploh med nemšino in italianšino hiram. Naši župani so v zadevah materniga jezika jakomlačni, malo imamo tako verlih kakor po Krajskim in slovenskim Štajarskim, kateri so se za domačo reč krepko potegovali, kakor smo večkrat že čuli in brali. — Ravno je prišel porotnik naše okolice iz Gorice, kjer so se porotne sodbe 16. t. m. pričele in 19. končane bile. Hočem vam jih nekoliko popisati in nekatere želje o obravnavi razodeti *).

Iz Ljubljane. Za gotovo smo zvedili, da je predvčerajnim od vis. ministerstva iz Dunaja v Ljubljano ukaz prišel, vse priprave za porotne sodbe berž ustaviti, ki so bile za prihodnji mesec določene in za katere so bile še pred malo dnevi v Ljublj. časniku porotniki zaznamovani, ker vposled nar vikšiga sklepa od 31. decembra l. l. imajo porotne sodbe po celim cesarstvu jenjati. — Ker je po sedanjih cesarskih postavah tudi evangeljska (luterska) cerkev vpravičena, očitno svojo božjo službo opravljati in tudi vse druge cerkvene pravice v mejah državnih postav vživati, so si spoznavavci evangeljsko-kristianske vére, katerih je v Ljubljani 250, tukaj novo cerkev sozidali, ktera je bila včera — na sv. 3 kraljev dan — z veliko slovesnostjo blagoslovljena, pri katerim za Ljubljano novim opravilu se je sila veliko ljudstva snidilo.

Iz Ljubljane. Preteklo nedeljo se je snidel odbor slovenskiga društva z nekterimi v kipotvórstvu posebno zvedenimi prijatli rajnciga dr. Franca Prešerna in je sklenil napravo spominka na grob preslavniga pevca slovenskiga v Krajnji po tisti krasni podobi, ki nam jo je naš verli rojak, g. dr. Dolenc iz Dunaja poslal; izročeno je izdelovanje spominka domačimu umetniku kiporezu g. Ig. Tomanu, ki ga bo iz domačiga rudečiga marmorja, ki se v Hotovljah lomi, napravil. Na eno plat še čez 2 sežnja visociga stebra pride pod ovenčano liro imé rajniga, njega rojstni in smertni dan; nekoliko nižje pridete dve kratki, pa nemilo osodo njegoviga življenja natanjko zaznamovajoči verstici:

Ena se tēbi je želja spolnila:

V zemlji domači de truplo leži.

Na drugo ti ravno nasprotno plat pride napis: „V pesmih neumerljimu postavili častitelji njegovi. 1852. Spominek v vsim skupej bo okoli 500 fl. veljal, ki so se iz doneskov slovenskih rodoljubov mnogih krajev nabrali. — Ravno to nedeljo se je snidel tudi odbor za napravo stanovitniga slovenskiga glediša, ki se je pred 3 leti vstanoviti mislilo. Ker stanovitno gledišje s stanovitnim plačevanjem igravcov in igravk, ki bi iz tega živeli, se še sedaj po storjenih skušnjah vstanoviti nikakor ne more, je odbor sklenil, vplačane delnice (akcije) deležnikom poverniti; ker je pa odbor za prevode gledišnih iger in za nekatere druge stroške še čez tistih 50 fl., ki jih je odbor Dunajskiga bala slov. društvu prijazno podelil, 76 fl. izdal, je prečastiti predsednik tega odbora in prav domoljub g. Karl Holcer blagosérčno iz svojiga denarja tistih 76 fl. poplačal, da ne bojo deležniki nobene škode terpeli in se jim bojo njih denarji

*) Ker po novi osnovi vladije austrijskiga cesarstva prihodnjič porotnih sodb več ne bo, smo izpustili daljni popis in razodetje nekterih želj zastran javne obravnave, Vred.

čisto povernili, slovenski prevodi gledišnih iger ostanejo lastnina slovenskiga društva. Odbor, ki je s to sejo svojo nalogo dokončal, pa je sklenul, si scer prizadevati, da se bojo slovenske gledišne igre s pripomočjo blagovoljnih domorodcov in domorodk včasih napravile. — Na lastno prošnjo sedanjiga nadogleda krajskih ljudskih šol, g. korarja Janeza Novaka so cesar imenovaniga gospoda šolske službe odvezali in ga za njegovo neutrudljivo prizadevanje v šolskih zadevah skozi veliko let očitno pohvalili; na njegovo mesto so g. korarja Jurja Zavašnika nadogleda krajskih ljudskih šol izvolili. — Od potovanja g. misionarja dr. Knobleher-ja se je zvedilo, da je pot po pušavah Afrike s svojimi tovarši sred mesca novembra nastopil, ki so s 107 kamelami prevideni, ki razun družih potrebnih reči tudi 77 mehov tovorijo, ki so z vodo napolnjeni, katere scer v pušavah ni dobiti.

Novičar iz mnogih krajev.

Komaj so prišli novi desetinjaki (bankovci po 10 fl.) na dan, so že na Dunaji 5 ponarejenih zaslačili, ki so si vsi tako čisto enaki, da so gotovo izenih rok; dosihmal ponarejavcev še niso zvedili. — Tergovsko naznanilo poslednjiga tedna iz Tersta pové, da je cena kave (kofeta) nekoliko padla, cena siroviga cukra in amerikske pavole je terdo po stari; pšenica je enmalo boljši kup, vse drugo žito pa po starih kupu. — Goveja kuga na Ogerskim odjenjuje; roparstvo se pa od dne do dne ondi tako množi, da se sliši, da bo po celim Ogerskim nagla sodba (Standrecht) vpeljana. — Sliši se, da Horvatski ban bo dobil vse pravice, kakor so jih bani nekda imeli, zopet v svojo oblast; tedaj bo ban Jelačić sopet glavár vsih vojnih in deželskih oblast na Horvaškem, ktero za varstvo narodskih pravic nadopolno novico „Südslavische Zeitung“ z veliko radostjo naznani. — Za Jelačićev zavod (štiftingo) za invalide ali nezmožne vojake se je unidan na Dunaji v dvornim gledišu igra napravila, ktera je 2113 fl. donesla; cesar je podaril 200 fl. v dohodke te igre. — Turški cesar je poslal Angleški vladi pismo, v katerim se zoperstavlja zoper vernitev Košuta iz Amerike v London, ker pravi, da ga je le proti tem iz Turškiga zapora spustil, da se v Ameriko preseli in ondi ostane. — Ko je neko poslanstvo Napoleonu o novim letu srečo vošilo, mu je odgovoril, da ga veseli, da ga je 7,400.640 Francozov zopet izvolilo in stem njegovo prekucijo 2. decembra opravčilo; on se bo sedaj v kraljevo poslopje (Tuilerien) preselil, in po vsih preuredbah, katere ukazuje, gré misliti, da se bo kmalo za cesarja francoskiga postavil. — V Kini se je punt vžgal; časniki pravijo, da je Kitajski cesar iz svojiga stolniga mesta pobegnul, in da se bo glavár punta na njegovo mesto vsedel, ki je iz nekdanje vladne rodovine Ming. — V Carigradu (Constantinopel), poglavnim mestu Turčije, prebiva 975.000 ljudi; med temi je 460.000 Turkov (Mahomedancov), med kterimi je 257.000 svobodnih možkih, 5000 pa sužnih, 171.000 svobodnih ženskih, 27.000 pa sužinj.

Milodari.

G. Anton Bann, fajmošter v Bogliuni (za Met. in Čern.)	2 fl. — kr.
G. J. Š. (za Metl. in Čern. ubožce)	1 » — »
G. Jožef Jelenc v Karlovcu	2 » — »
(1 fl. za Malenška, 1 fl. za Ložko dolino).	
Prosimo prav lepo še za milošinj več.	